

Har fågelskådandet en framtid?

Det har nu gått drygt 75 år sedan BirdLife Sverige bildades som Sveriges Ornitologiska Förening. Under denna långa tid har föreningen både vuxit och blivit bredare och är idag en betydelsefull del av Naturvårdssverige. Men hur ser framtiden ut? Finns det någon återväxt i en tid då snart sagt alla föreningar har det svårt med nyrekryteringen?

TEXT Anders Wirdheim

Det ska genast sägas att medelåldern är hög bland BirdLife Sveriges medlemmar. Men även om de unga fågelskådarna är relativt få, så är de ofta både kunniga och mycket drivande. En av dessa är Emil Lundahl. Han visar sig också vara något av

ett typexempel på hur ett starkt fågel- och naturintresse väcks hos barn.

– Både min pappa och min farfar är intresserade av fåglar, och jag var mycket ute med min farfar när jag var mindre. Det hände ofta att jag ringde honom och undrade om han ville följa med ut i naturen

FOTO: EMIL LUNDAHL

Ungdomsskådare på Västkusten 2020.

efter skolan, säger Emil och fortsätter

– Men det betydde också mycket att jag redan tidigt träffade andra unga skådare. Det gav en riktig skjuts och innebar att skådandet lyftes till en ny nivå genom att vi sporrade varandra. Det tror jag är viktigt eftersom det är så mycket annat som konkurrerar om ens intresse i tonåren.

I BÖRJAN AV året genomfördes enkät bland unga fågelskådare. Syftet var bland annat att få en bättre bild av hur ett fågelintresse väcks och vad som krävs för att det ska behållas och utvecklas. Av de cirka 50 svaren framgick att det allra vanligaste är att stimulansen kommer från nära anhöriga, oftast föräldrar eller mor- och farföräldrar. En annan viktig faktor är starka fågelupplevelser. I något fall handlade det om att få se en kungsfiskare, i ett annat en uggla, men det vanligaste var nära möten med vanliga fåglar i samband med ringmärkning.

– Att få se fåglar på nära håll är stimulerande, och jag tror att det finns en stor möjlighet att nå fler unga där man bedriver ringmärkning, till exempel på fågelstationer, säger Emil.

I FLERA AV enkätsvaren nämns också att det haft stor betydelse när man besökt el-

FOTO: CHRISTOPHER GULLANDER

Namn: Emil Lundahl
Ålder: 23
Uppvuxen i: Höllviken
Bor nu: Halmstad
Gör: Pluggar naturvård och artmångfald, andra året av tre.
Det visste du inte om Emil: Fascinerats av äventyrare och har ofta jordnötssmör på mackorna i fält.

Emil Lundahl i Busör 7 oktober 2019.

ler arbetat på en fågelstation. Där har man mött andra unga och insett att man inte är ensam om att gilla fåglar. Ett större engagemang från fågelstationernas sida kan, som en av enkätdeltagarna uttryckte det, säkert även ha betydelse även för fågelstationerna själva: ”Här har unga människor möjlighet att bygga ett nätverk och träffa likasinnade personer, detta är extra viktigt då många fågelstationer idag är beroende av äldre personer”.

Av enkätsvaren att döma har det alltså mycket stor betydelse att ha andra unga att dela intresset med, och flera betonar i enkäten vikten av att inte vara ensam som ung fågelskådare. Det är inte alltid så lätt att komma som ensam ung när resten av skådarna är ”skogsmullar” – det vill säga gubbar över 50. Emil Lundahl håller med om att det kan vara lite knepigt om man bara har äldre omkring sig:

– Men det är dubbelt, å ena sidan ger det mycket kunskap att umgås med äldre, å andra sidan känner man sig lätt ensam om det inte är fler yngre som är med.

VIKTEN AV ATT ha fler unga att dela intresset med är också något som blivit påtagligt för Emil och de andra i Ungdomsskådarna

när de under senare år arrangerat läger på fina fågellokaler. Man har bland annat varit på Utlängan i Blekinge, Landsort i Sörmland, Getterön i Halland och Falsterbo i Skåne.

– Visst kräver det en hel del att arrangera läger, särskilt som vi alla pluggar. Men det är det värt. Det är mycket stimulerande att se att dessa läger betyder så mycket för deltagarna, säger Emil.

Under vårt samtal kommer vi in på att det verkar finnas någon form av ”tipping point” när det gäller att sprida intressen som fågelskådning. Blir man bara tillräckligt många, sker nyrekryteringen mer eller mindre av sig själv. Detta var tydligt under 1970-talet när Fältbiologerna växte kraftigt. Då behövdes det inga värningar eller särskilda satsningar för att locka fler. Det räckte gott med att man som ung såg många andra engagera sig.

NÄR DET GÄLLER Fältbiologerna finns en annan parallell som är intressant. En viktig orsak till deras snabba expansion för drygt 40 år sedan var miljöengagemanget. Det är stort bland unga människor även idag, och borde inte det vara något att bygga på?

– Ja, det finns ett stort miljöintresse

hos unga idag, men vi har inte fokuserat på detta ännu. I början vill de flesta unga skådare mest se häftiga fåglar, och det är det vi satsat på. Att engagera sig vidare är ett senare steg, säger Emil och berättar att man i somras anordnade ett ringmärkningsläger i Falsterbo där man även bjöd in Fältbiologerna. I det sammanhanget blev det naturligt att även komma in på frågor om hur det går för de olika fågelarterna och vad det är som påverkar dem.

– Det var positivt och vi bör nog försöka samarbeta mer med andra organisationer framöver, säger Emil.

I FLERA AV enkätsvaren betonas vikten av aktiviteter i sammanhang där man når unga, inte minst på sociala medier. Det är också något som Emil Lundahl och hans kollegor i Ungdomsskådarna satsar på, men det är inte alltid så lätt eftersom utvecklingen går snabbt i dessa sammanhang.

– Vi hade en Facebooksida som sporrade, men idag har många unga lämnat Facebook. Då gäller det att hänga med och vi har i stället satsat på Instagram. Det har gett bra respons även om det inte ger samma förutsättningar för diskussioner som på Facebook.

VÄRDET AV LÄTTILLGÄNGLIGA forum och mötesplattformar betonas också i flera av enkätsvaren: ”Informera om och visa upp fåglar på ett lättillgängligt sätt. Information och kunskap som är lätt att ta till sig uppmuntrar”. Andra förslag är att stimulera skådning hemomkring via en enkel artlista med 30 vanliga arter, eller att berätta om riktigt häftiga fåglar.

De båda sistnämnda förslagen kan verka stå långt ifrån varandra, men så är det inte. Det har ju inte minst den senaste tekniska utvecklingen visat. Avancerad teknik har ju bland annat visat att vanliga tornseglare kan hålla sig i luften ett helt år utan att någon gång ha något fast att hålla sig i.

Så nog ska vi få många fler att upptäcka att fåglar är fantastiska! 🦅

Ungdomsskådarna ...

... är BirdLife Sveriges ungdomskommitté som styrs och drivs av unga fågelskådare. Läs mer på ungdomsskadarna.birdlife.se.